

'Ook ik veroordeel u niet...' (Johannes 8)

Waar we ook gaan of staan, alles en iedereen vraagt van ons een oordeel: goed of slecht, vóór of tegen, ja of nee... We vragen het zelfs aan kinderen: Wat vind jij? Van jongs af aan moeten we overal iets van vinden.

Een bekende voordrachtskunstenaar vatte het probleem dat daarbij optreedt eens samen in één zin: 'Als de mensen niet zoveel zouden vinden, zouden ze veel meer vinden!'

Inderdaad: onze oordelen hinderen ons om onbevangen waar te nemen - laat staan om de waarheid te vinden. Hoe harder we in ons oordeel worden, des te meer verliezen we de werkelijkheid uit het oog. Harde oordelen worden op den duur tot voor-oordelen.

Vooroordelen worden tot onverzettelijke standpunten. Wie eenmaal zo'n standpunt inneemt kan tenslotte geen stap meer zetten; hij houdt zichzelf gevangen in een wereld van zijn eigen wetten. In een wereld waarin de tegenstellingen steeds groter worden neigen we terug te vallen op het oud-testamentische oordeel: Oog om oog, tand om tand.

Pas wanneer we onze oppervlakkige sympathieën en antipathieën bestrijden, beginnen we de ander te zien - niet zoals we vinden hoe hij eigenlijk moet zijn, maar zoals hij is. Pas dan weet de ander zich erkend en herkend: hij mag er zijn.

Het verhaal van de vrouw die echtbreuk gepleegd heeft (Johannes 8) spreekt boekdelen over onze diepgewortelde neiging om te oordelen en veroordelen. Weliswaar verhindert een dun laagje beschaving ons om zo iemand letterlijk te stenigen, maar met ons oordeel over de schuld van anderen stenigen we niet minder werkelijk.

En Christus? Hij was de enige die het anders deed. Hij ging naar de plaatsen op aarde waar niet alleen de schaduw van de schuld heerste, maar ook de duisternis van de veroordeling. Zondaars worden nu eenmaal gestenigd, letterlijk of figuurlijk.

Hij alleen kon zeggen: 'Wie van u zonder zonde is, werpt als eerste een steen op haar.'

Hij alleen, de enige die zonder zonde is, heeft het oud-testamentische recht om haar te stenigen - en Hij doet het niet.

In plaats daarvan neemt Hij wat ondraaglijk is aan onze schuld in zijn hand en schrijft het met de vinger in de aarde. Dat is een andere uitdrukking voor de klassieke bewoording: 'Zie het lam, dat de zonden der wereld draagt.'

En wanneer we zijn licht, het licht der wereld willen vinden, is er geen andere weg dan hem door de duisternis van schuld te volgen. Zonder deze duisternis zijn we niet in staat om zijn licht te herkennen. En zonder zijn licht zijn we niet in staat om onze duisternis te overwinnen.

Bastiaan Baan / 21 maart 2020